

Domov musí byť bezpečné miesto pre všetkých

Predchádzanie a znižovanie násilia na ženách a domáceho násilia je jednou z hlavných priorít ochrany a podpory ľudských práv.

Poslaním Koordinačno-metodického centra pre rodovo podmienené a domáce násilie (KMC) je v súlade s [Národným akčným plánom na prevenciu a elimináciu násilia páchaného na ženách na roky 2014-2019](#) vytvoriť, implementovať a koordinovať komplexnú celoštátnu politiku pre danú oblasť.

Aktuálne medzinárodné štandardy, ktoré demokratické a právne štáty vytvorili v záujme predchádzania násiliu na ženách a domácejmu násiliu, obsahuje [Dohovor Rady Európy o predchádzaní násiliu na ženách a domácejmu násiliu a o boji proti nemu](#) (tzv. Istanbulský dohovor). Na úrovni Európskej únie [Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2012/29/EÚ](#), ktorou sa stanovujú minimálne normy v oblasti práv, podpory a ochrany obetí trestných činov (smernica 2012/29/EÚ), s odkazom na ustanovenia Istanbulskeho dohovoru, tiež upozorňuje na potrebu osobitnej ochrany a podpory osôb zažívajúcich rodovo podmienené násilie a násilie od blízkych osôb.

Projekt KMC

Projekt KMC je realizovaný v rámci programu SK09: Domáce a rodovo podmienené násilie. Projekt je financovaný z grantu Nórskeho kráľovstva prostredníctvom Nórskeho finančného mechanizmu a spolufinancovaný zo štátneho rozpočtu Slovenskej republiky grantom vo výške 2.000.000 Eur.

Prijímateľom grantu je Ministerstvo práce sociálnych vecí a rodiny SR, ktorého Odbor rodovej rovnosti a rovnosti príležitostí je odborným garantom a koordinátorom projektu. Aktivity projektu realizuje príjemca a partneri projektu: [Inštitút pre výskum práce a rodiny](#), [Rada Európy](#), [Nórske centrum pre násilie](#) a [štúdie traumatickeho stresu](#).

Projekt KMC začlenený do [organizačnej štruktúry](#) Inštitútu pre výskum práce a rodiny. Vytvorenie KMC je odpoveďou na Článok 7 Istanbulskeho dohovoru a Slovenská republika ním naplňa požiadavku jeho Článku 10, tým, že na národnej úrovni vytvára verejnú inštitúciu pre koordináciu, implementáciu, dohľad a vyhodnocovanie politiky a opatrení pre predchádzanie všetkým formám násilia na ženách a domáceho násilia.

Obsah

Projekt KMC	1
Koordinované postupy	2
Verejná politika založená na faktoch	2
Primárna prevencia a vzdelávanie	3
Nové prostriedky ochrany a garancie práv	4

Témy

Multiinštitucionálna spolupráca	2
Besedy na školách	3
Legislatívne zmeny	4

**Workshop k téme:
Spolupráca ako predpoklad
účinného boja proti násiliu
na ženách a domácejmu
násiliu (22.10. 2015)**

*Spolu s veľvyslanectvom USA
sme organizovali workshop, na
ktorom p. Jenkins z USA
prezentoval Duluth systém
spolupráce inštitúcií.*

Prebiehajúce výskumy:

- *Prevalencia a charakter domáceho násilia na Slovensku*
- *Prevalencia a charakter sexuálneho násilia páchaného na ženách*
- *Mapovania postupov a postojov vyšetrovateľov PZ SR v prípadoch násilia páchaného na ženách*
- *Vzťah matka – dieťa v kontexte partnerského násilia páchaného na ženách*

Koordinované postupy a multiinštitucionálna spolupráca

Naším cieľom je prostredníctvom metodologickej podpory a ponuky návrhov štandardných postupov pre pomáhajúce a dotknuté profesie zabezpečiť efektívnu a účinnú ochranu a podporu ženám zažívajúcim násilie a ich deťom.

Na zabezpečenie koordinovanej, účinnej a efektívnej pomoci a ochrany ženám zažívajúcim násilie a ich deťom je spolupráca inštitúcií nevyhnutnosťou. Silné zapojenie ženských organizácií je dôležité s ohľadom na ich skúsenosti a intenzívne zapojenie do podpory žien. Tiež je dôležité zapojiť inštitúcie, ktoré hrajú dôležitú úlohu v prevencii a zvyšovaní povedomia, ako aj miestne úrady a politikov a političky.

Prostredníctvom podpory činnosti Partnerstiev multiinštitucionálnej spolupráce chceme vytvoriť vhodné podmienky pre boj s rodovo podmieneným a domácim násilím ako prierezovými spoločenskými problémami, do riešenia ktorých musia byť zapojené verejné inštitúcie aj mimovládne organizácie.

---

*V rámci KMC nadväzujeme na aktivity a výsledky národného projektu **Prevencia a eliminácia násilia na ženách, v rámci ktorého boli vytvorené pracovné skupiny multiinštitucionálnej spolupráce v ôsmich samosprávnych krajoch.***

Verejná politika založená na faktoch

V ostatných rokoch sa v medzinárodnej, ale aj národnej komunite čoraz viac pozornosti venuje tvorbe verejnej politiky založenej na faktoch. Tento prístup umožňuje tvorcom verejnej politiky robiť informované rozhodnutia o politikách, programoch a projektoch tak, že dostupné dáta a výskumy sa dostávajú do centra tvorby politík. Na faktoch založená verejná politika by mala vychádzať z poznania reálnej situácie, čo je možné dosiahnuť rôznymi kvantitatívnymi a kvalitatívnymi výskumami. Politiky, ktoré vychádzajú zo zistených faktov, majú väčšiu šancu na úspech a adekvátnejšie reagujú na problémy cieľových skupín. Výskum a tvorba verejných politík môžu spolupracovať na rôznych úrovniach a v rôznych fázach cyklu tvorby politík.

Na Slovensku chýbajú dáta o viacerých oblastiach násilia páchaného na ženách alebo domáceho násilia medzi rôznymi členmi domácnosti. Málo pozornosti sa tiež venuje vyhodnocovaniu a monitorovaniu existujúcich intervencií a fungovania jednotlivých profesií, ktoré by sa mali podieľať na riešení problému rodovo podmieneného násilia alebo domáceho násilia.

KMC si preto kladie za cieľ realizovať také výskumy, ktoré môžu napomôcť tvorbe kvalitných verejných politík v oblasti násilia, tlmočiť ich do podôb metodík a štandardov, ale aj monitorovať a hodnotiť existujúce politiky, služby a intervencie a poukazovať na ich slabé a silné stránky.

Vzdelávanie a primárna prevencia

Podľa zistení reprezentatívneho výskumu násilia na ženách Agentúry pre základné práva EÚ (FRA, 2012) zažívajú ženy na Slovensku rodovo podmienené násilie vo vyššej miere ako je priemer v EÚ. Fyzické a/alebo sexuálne násilie od partnera alebo inej osoby počas života zažilo 34% žien na Slovensku, pritom priemer za EÚ je o percentuálny bod nižší. Ročný výskyt fyzického a/alebo sexuálneho násilia od partnera alebo inej osoby je tiež v porovnaní s priemerom EÚ vyšší o dva percentuálne body (6%).

Napriek evidentnej prítomnosti násilia na ženách, doposiaľ pretrvávajú mýty a stereotypy o jeho príčinách a dôsledkoch. Slovensko v tomto ohľade nie je výnimkou, mýty a predsudky sú prítomné aj v iných krajinách bez ohľadu na ich sociálny a ekonomický rozvoj. Niektoré mýty nemajú zásadný význam, iné však ovplyvňujú spôsob, akým ľudia nazerajú na seba a iných a ovplyvňujú ich spoločenský život ako aj profesionálny výkon. Do tej druhej kategórie patria mýty a stereotypy o príčinách a dôsledkoch násilia na ženách, o ženách zažívajúcich násilie a ich deťoch a o páchateloch.

V KMC veríme, že znižovanie násilia v spoločnosti je možné len vďaka informovanej odbornej ako i širšej verejnosti, ktorá vie rozoznať násilie na ženách a domáce násilie, predchádzať mu a citlivo pomôcť obetiam. Preto je jedným z cieľov KMC vytvoriť a uviesť do praxe systém primárnej prevencie rodovo podmieneného násilia a domáceho násilia.

Našou snahou je zrealizovať vzdelávacie programy dotknutých profesií o násilí páchanom na ženách a domácom násilí, o spôsobe jeho eliminácie a účinnej ochrane a podpore žien zažívajúcich a ohrozených násilím a obetí domáceho násilia. Ak odborníci a odborníčky vedia, aké sú príčiny násilia a čo násilie spôsobuje, nadobudnú zručnosť eliminovať vplyv mýtov a predsudkov a lepšie porozumejú nielen fenoménu násilia, ale najmä budú môcť rýchlejšie a efektívnejšie prijať opatrenia na ochranu žien zažívajúcich násilie. Je nanajvýš potrebné zabezpečiť, aby profesionáli zaoberajúci sa prípadmi násilia na ženách, neboli pri výkone ich povolania ovplyvnení subjektívnymi faktormi. Mýty prispievajú k zľahčovaniu situácie žien a ich detí a ich sekundárnej viktimizácii.

Besedy na školách

V oblasti primárnej prevencie sa venujeme prevencii násilia najmä informovaním mladých ľudí, študentov a študentiek, a organizovaním besied o násilí.

Spoluprácou s Olympiádou ľudských práv, ktorú organizuje Helsinský výbor na Slovensku, sme v októbri 2015 otvorili našu ponuku aktivít v oblasti prevencie. Učitelia a učiteľky stredných škôl mali príležitosť zúčastniť sa prednášok o problematike násilia na ženách a domáceho násilia z pohľadu ľudských práv ako aj workshopu na tému „Domáce a rodovo podmienené násilie“.

V súčasnej dobe organizujeme na stredných školách množstvo individuálnych workshopov. Za uplynulé tri mesiace sme v rámci primárnej prevencie oslovili vyše 700 ľudí (študentov a študentiek a ich pedagógov a pedagogičiek).

Transpozícia smernice 2012/29/EÚ s ohľadom na procesné práva poškodených osôb v trestnom konaní

V záujme zlepšenia možnosti pre obeť trestného činu uplatňovať svoje práva a oprávnené záujmy v trestnom konaní došlo k 1.1.2016 k zavedeniu najmä:

- *Nároku na preklad písomností pre poškodeného*
- *Práva poškodeného na informáciu o stave trestného konania*
- *Práva poškodeného na sprievod dôverníka*
- *Nároku na primerané vysvetlenie práv poškodeného s ohľadom na jeho osobné vlastnosti*
- *Nároku na zabezpečenie ďalších informácií poškodenému napr. o pomáhajúcich profesiách*
- *Obmedzenia využitia konfrontácie*
- *Spresnenia osobitnej úpravy výsluchu osoby mladšej ako 15 rokov ako svedka*
- *Nároku na vydanie písomného potvrdenia o trestnom oznámení*

Nové prostriedky ochrany a garancie práv

S účinnosťou od 1. januára 2016 sa novelizáciou niektorých zákonov [z.č.397/2015 Z. z.](#), ktorým sa na účely Trestného zákona ustanovuje zoznam látok s anabolickým alebo iným hormonálnym účinkom a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony, rozšírili možnosti ochrany žien zažívajúcich násilie a obetí domáceho násilia. Úpravy a doplnenia legislatívy sú výsledkom spolupráce rezortu práce s rezortom vnútra a spravodlivosti a predstavuje čiastočnú transpozíciu smernice 2012/29/EÚ do právneho poriadku Slovenskej republiky v súvislosti s garanciou procesných práv poškodených v trestnom konaní.

V [z.č.300/2005 Z. z. Trestnom zákone](#) bola upravená definícia trestného činu týrania blízkej a zverenej osoby. Pre naplnenie znakov tohto trestného činu je dostačujúce preukázanie spôsobenia fyzického alebo psychického utrpenia jedným z konaní podľa § 208 ods. 1 písm. a) až e) Trestného zákona. Nový odsek 2 zavádza trestnosť konania týrania blízkej a zverenej osoby pri tzv. priestupkovej recidíve. V praxi to znamená, že ďalší akt domáceho násilia spáchaný osobou, ktorej takéto konanie bolo v predchádzajúcich 12 mesiacov uznané za priestupok, bude posudzovaný ako trestný čin. Z uvedeným úzko súvisí zmena [z.č. 372/1990 Zb. o priestupkoch](#), ktorého ustanovenie § 49 ods. 1 bolo doplnené o nové písmeno e) odlišujúce páchanie priestupku proti blízkej osobe a zverenej osobe od iných skutkových podstát v rámci priestupku proti spoločenskému spolunažívaniu. Ďalšou významnou zmenou je novela [z.č. 171/1993 Z.z. o Policajnom zbore](#), kde došlo k predĺženiu lehoty vykázania násilnej osoby zo spoločného obydlija zo súčasných 48 hod na 10 dní, pričom vykázanie násilnej osoby obsahuje aj zákaz priblíženia k ohrozenej osobe na 10 metrov. Do [z.č. 301/2005 Z. z. Trestného poriadku](#) boli zapracované nové normy vytvárajúce garancie procesných práv poškodených v trestnom konaní s ohľadom na posilnenie ich postavenia a ochrany, vrátane napríklad obmedzenia využitia konfrontácie v prípadoch týrania blízkej a zverenej osoby.

Prvý newsletter KMC si skôr ako vyčerpávajúco informovať o našich aktivitách, kladie za cieľ predstaviť rámce, v ktorých realizujeme našu činnosť. V ďalších číslach Vás budeme informovať o našich aktivitách podrobnejšie. Chceme upozorňovať nielen na naše výstupy ale aj na výstupy mnohých iných inštitúcií a organizácií, ktoré sa venujú alebo zapájajú do boja proti násiliu na ženách a domácejmu násiliu.

Na tomto mieste nám dovoľte poďakovať všetkým tým, ktorí a ktoré skrývanú tému násilia na ženách a domáceho násilia presadzujú do povedomia verejnosti a inštitúcií počas uplynulých 20 rokov. Veríme v spoluprácu s mnohými z Vás.

Kontakt: Koordinačno - metodické centrum pre rodovo podmienené a domáce násilie
Kuzmányho 3/A, 811 06 Bratislava
Tel: 02 20 442 500
E-mail: kmc@kmc.gov.sk
www.zastavmenasilie.sk